

Despre ce vorbesc antropologii

**Robert Deliege, O istorie
a antropologiei. Școli, autori, teorii
Editura Cartier, 2007**

Pentru că predau cursuri de antropologie culturală, am adunat acasă un raft întreg de „introduceri” în această disciplină, precum și diverse tratate care prezintă marile curente ale domeniului. Cărțile provin mai ales din spațiul anglo-saxon, dar și din cel francez, iar în ultimul timp am găsit și lucrări scrise de specialiști români (nu pot să nu amintesc aici excelenta carte a lui Vintilă Mihăilescu. *Antropologie. Cinci introduceri*, 2007). Domeniul este vast – practic, avem de-a face cu un câmp de cercetare aflat într-o continuă expansiune. De aceea, orice încercare de sinteză nu poate fi decât selectivă, fiecare autor având propriile opțiuni și decupaje operate într-un material extrem de divergent.

Cartea antropologului francez Robert Deliege limpezește lucrurile cu un evident har pedagogic. Este evitată stufoasa abordare tematică, autorul preferând o prezentare a marilor teorii ce au marcat istoria antropologiei. Utilă și clară este expunerea detaliată a marilor cărți care au jalonat aceste curente de gândire. Orice cititor interesat de antropologie va găsi ușor o informație prezentată sintetic, își va lămurii dinamica disciplinei, va înțelege felul în care s-au succedat paradigmele de cunoaștere antropologică, de la prima teorie evoluționistă la curentele clasice.

Un loc important este acordat școlii franceze de antropologie, întemeiată de Durkheim și continuată de Marcel Mauss, Robert Hertz, Lucien Levy-Bruhl. Marcel Mauss, autor al unor texte de pionierat cum ar fi *Tehnicile corpului* (1936), demonstrează că într-o măsură considerabilă corpul nostru este un construct cultural, și sesizează că modurile de a folosi corpul diferă de la o cultură la alta. Robert Hertz este, la rândul lui, autorul unui interesant studiu dedicat mâinii drepte. De ce ne folosim în primul rând de mâna dreaptă, în timp ce stîngă are rol de auxiliar? Explicația unor cauze organice nu este suficientă, spune Hertz, există determinări culturale care „paralizează” mâna stîngă.

Mamele de pretutindeni își educă astfel copiii, obișnuindu-i să nu se folosească de mâna stângă.

Un capitol important al cărții este dedicat culturalismului american, care insistă asupra diversității culturilor și asupra plasticității personalității umane, modelată decisiv de mediul cultural în care se dezvoltă. Ruth Benedict și Margaret Mead au știut să facă accesibile publicului larg marile teme ale antropologiei, Ruth Benedict a publicat o lucrare intitulată *Crizantema și spada. Trăsături ale culturii japoneze* (1946), scrisă la cererea armatei americane care, în timpul războiului, se confruntase cu un inamic având o mentalitate total diferită. Cartea încearcă să facă inteligibilă cultura japoneză, alteritatea ei radicală. Mai puțin cunoscut este faptul că Benedict a scris și un studiu despre români, fără să fi fost niciodată în România: *Cultura și comportamentul la români* (1943).

Margaret Mead, considerată *o first lady* a antropologiei americane, a fost cea care a introdus teme noi de studiu, precum sexualitatea și diferențele de gen. Ea a scris o carte celebră, *Adolescența în Samoa* (1928), în care afirmă că tinerii de pe această insulă nu trec prin teribilele crize caracteristice adolescenților europeni sau americani, *Adolescența în Samoa* nu pare o perioadă furtunoasă, ci o trecere calmă spre maturitate. Mult mai târziu, antropologul Derek Freeman o va acuza că ar fi propus o viziune idilică asupra societății respective.

În continuare, Deliege prezintă sintetic alte mari teorii, precum funcționalismul britanic, structuralismul lui Claude Levi-Strauss, antropologia marxistă, antropologia dinamică.

Toți cei interesați, studenții în primul rând, vor găsi aici multe informații despre metoda observației participative, conceptele de emic-etic, „descriere densă”, cartea profesorului francez fiind o adevărată trusă de bază a instrumentelor de analiză antropologică.